
ДЕЯКІ МОРФОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЛЕМЕШЕВО-НОСОВОЇ СИСТЕМИ ЩУРА ТА ЛЮДИНИ

Мота О. М., Петришин М. І., Лесик Д. Р.

Львівський національний медичний університет ім. Данила Галицького (м. Львів)

Питання лемешево-носового органа і лемешево-носової системи у людини залишається дискусійним до сьогоднішнього дня. У наш час вчені активно продовжують працювати над даною проблемою. Раніше вважалося, що в людини лемешево-носовий орган присутній лише на ранніх етапах ембріогенезу, а далі редукується і не функціонує. Проте більш сучасні дослідження доводять протилежне. Результати багатьох експериментів підтверджують, що лемешево-носовий орган є хеморецептором для феромонів, має безпосередній зв'язок з нюховою цибулиною, лімбічною системою та гіпоталамусом, бере участь у формуванні емоцій та статевої поведінки. Тобто мова йде про лемешево-носову систему в цілому, а не тільки про окремий периферійний орган. Разом з тим питання порівняльної анатомії органів людини та піддослідних тварин сьогодні є доволі актуальним, оскільки подальший розвиток медичної науки неможливо уявити без експерименту. Лабораторні щури часто використовуються у медико-біологічних дослідженнях.

Досліджено носову порожнину та мозок 10-ти білих щурів (5 самок і 5 самців), масою 200-230 г з метою вивчення структур лемешево-носової системи. Також проаналізовано результати ендоскопії носової порожнини 10 осіб (5 чоловіків і 5 жінок), виконаної за допомогою носового ендоскопа KARL STORZ на базі медичного центру святої Параскеви. Лемешево-носовий орган краще розвинутий у білого щура, ніж в людини (в щура візуалізується з обох боків носової перегородки, а в людини – лише з одного). В людини він має вигляд ямки овальної, а в щура – округлої форми, і в обох випадках розташований в передніх відділах носової порожнини в ділянці перегородки носа, приблизно на рівні різцевого каналу. Відношення маси мозку щура до загальної маси тіла приблизно в 2,5 рази менше від аналогічного співвідношення в людини.

При вивченні мозку щура встановлено, що нюхові цибулини займають всю передню черепну ямку. Розміри нюхової цибулини свідчать про добре розвинутий нюховий мозок щура, що є складовою лімбічної системи. На відміну від щура у людини немає чіткого розмежування між передньою і середньою черепними ямками.

Нюхова цибулина як складова стародавнього мозку має менше функціональне значення в житті людини порівняно з іншими хребетними. Саме цим пояснюється її незначна питома частка серед інших структур головного мозку людини. Лемешево-носова система потребує подальшого вивчення, оскільки в літературних джерелах наявні суперечливі дані щодо її морфології і функції.
